

ד.ט.

פרוטוקול מס' 13
מישיבת ועדת הכספים, שנתיימה ביום ג'
י"ט בתמוז תשי"ד (20.7.54) בשעה 8.15

- י. גורי - היו"ד
- י. פורדר
- ח. אריאב
- ס. בז'רנו
- ח. רובין
- א. ציזלינג
- ח. לסדן
- מ. קלמר
- א.ט. גניחובסקי
- ק. לוז
- ש. דיין
- י. בדר

נוכחים:

- מר פ. ספיר - מנהל משרד האוצר
 - מר סטולצברג
 - מר שוא
 - מר זברסקי
 - מר גרפונקל
 - ד"ר קיטרון - משרד המספחים
- המועצה הכללית לאיגוד הסיתומי.

מוזמנים:

ש. בזק - מזכיר הוועדה

- א. שובות
- ב. חוק גימלאות לסרנים
- ג. תשובות מנהל משרד האוצר
- ד. חוק לתיקון פקודת פס-בולים

סדר-היום:

=====

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורר:

(א) שונות

א. ציזלינג: ברצוני לסאול את היו"ר, מתי נקיים את החלטת הוועדה בקשר להצבעות על המסקנות בסאלת טוויון במסים.

היו"ר י. גורר: בישיבה הקודמת לא נכח חבר-הכנסת ציזלינג, אולם הוועדה שינתה את דעתה וחגיגה לירי מסקנה, כי נדון בסאלה זו עם גמר הדיון בחוק.

א. ציזלינג: אני תובע מדה ידועה של מלוי יחס של טיחוף, ביוחד לגבי דברים שגרמו למתיחות. טובים דבר אחד בוועדה, והנה מסנים אותו. אני מבקש שלא יונהג מנהג טיירותי, ולא יופר סדר נאח אשר היה קיים בוועדה במסך כל הזמן.

היו"ר י. גורר: אני מבין כי יש יסוד לחרעומה של חבר-הכנסת ציזלינג, ואני מוכן להצביע את הדבר שנית.

הוחלט - לרון בכעיות טוויון במסים, בהצמדה ללוח.

(ב) חוק גימלאות לשרים
=====

סעיף 1 - פירושים (היו"ר קורא את הסעיף)

א. ציזלינג: בענין הזכאים לגימלאות, אינני מציע לסנות דבר מהכתוב בחוק קנימלאות לעובדי המדינה. לגבי המספחות - אין הכדל בין מספחת טר לבין מספחת עובד מדינה.

66. גניחובסקי: אני מבין שחבר-הכנסת ציזלינג רוצה להכניס בחוק זה אותה הגדרה של "אשה", אשר הוכנסה לדאבזננו במספר חוקים אחרים. אני מתנגד לכך בכל חוקי.

ה. למדון: הייתי מסכימה בהחלט לכך, שכל ילדי ישראל יהיו טווים. אולם אין ביכולתה של המדינה לתת זאת ומותר לה להפלות במדינת ישראל ילד טאכיו היה טר, ונפטר, או שהיה טר ויצא מתפקידו.

א. ציזלינג: אינני מדבר על פרטים, אבל אני רואה פה דברים שיטנים בחוק ביטוח לאומי וחסרים פה, ואני חושב שצריך לנהוג באופן טיטתי.

מדובר פה רק על "אשתו" ומח עם "בעלה"? אני מבכר את הטיטה המתקדמת של חוק ביטוח לאומי.

סעיף 2 - קצבאות למי שתדל מכתו כטר (היו"ר קורא את הסעיף)

ר.ט.

ח. למדון:

ביחס לזמן המגביל - אני מציעה שנח.
החיסוב של האחוז כאן בנוי על
מטכורת עם כל התוספות. אני מציעה להוריד את התוספות ועל יסוד
זה להוריד את האחוז. אינני רוצה לפגוע בסכום שהמספחה תקבל,
אבל אני חושבת שלא טוב כי המטכורת הכלול את התוספות. סך הפנים
קבל את הצעתי זו בישיבה הקודמת.

א.מ. גניחובסקי:

בנוגע להגבלת זמן - הרי אני מציע
שבמקרה וחסר נפטר זבני מספחה צריכים
לקבל השלום - לא חזיה כל הגבלה; במקרה שחל מכהן כסר - חזיה.

א. ציזלינג:

אני אומר כי כל הבסיס הוא המטכורת.

חיו"ר י. גורן:

בחילופי הדברים שהיו בעקבות פתיחה
סך הפנים נאמר בסעיף זה שיש להבדיל
בקביעה סיעור הפנסיות בין הגילים, אולם סך הפנים התנגד לכך.

ח. אריאב:

בהלום למספחה לא צריך לחיות הבדל,
אבל אינני מבין מדוע המדינה צריכה
לשלם כל הגצון סך שחל על מסגרת ולחשוכר יפה? -

סעיף 3 - חוראות לחישוב (היו"ר קורא את הסעיף)

ק. לוז:

פה מדובר על חבר הנהלה של החסתדרות
הציונית העולמית. האם אין הכוונה
גם לחבר הנהלת הסוכנות?

חיו"ר י. גורן:

זה ברור - זוהי סאלה של ניסוח.

ח. אריאב:

מה עם חברי ההנהלה שאינם מקבלים
מטכורת?

חיו"ר י. גורן:

הכוונה היא אך ורק לאלה שקבלו
מטכורת.

א. ציזלינג:

אני חושב שאסור להכנס לענייני
אישיים ולראות אם היתה חכמה
או לא. מדובר על חפקיד, ולא על מטכורת.

ח. למדון:

דעתי בענין זה הפוכה. אני חושבת
שגימלאות אינן סאלה של חלוקת כבוד.
חכמים הוא סוציאלי.

במקום % כל תקופת כהונתו במועצת
המדינה הזמנית ובכנסת" אני מציעה "היה חבר בממשלה הזמנית".
אני מציעה למחוק סעיף קטן (3).

ח. אריאב:

לדעתי, סעיף זה צריך לכלול רק
את האנשים שמלאו חפקיד אקסקוטיבי.

י. בדר:

לפי דעתי, אינטרס המדינה הוא, שמי
שהיה סר, יהיה מוכנה - לא באינטרס
של עצמו, אלא באינטרס של המדינה, ממצב אליו הוא יכול להגיע.
ברור שמי שהיה סר - ישנם דברים שאינם יכול לעשותם.

קיימת בעיה של אישים מסויימים,
ובועדה זו טפלנו בכמה פרובלימות ממוג זה. את דעתנו הבענו
חמיד פה אחד. אבל כאשר זה הופך לכלל - אני רואה זאת לכלל
רחב מדי. הגבול צריך להיות יום הקמת המדינה, כי אם עוד
אפשר לחשוב על חפקידים מקבילים לטרות לפני הקמת המדינה -
אבל לא לאחר מכן. אני מציע שבחור זמן כהונתו של סר תיחשב
כהונתו לפני הקמת המדינה וחפקיד אקסקוטיבי מקביל, אשר על
עליו חלית ועדת חכספיים, לשלם העצמה זלפי הצעה הממשל
אני מציע להעלות את המינימום של 10%.

ר.ט.

היו"ר י. גורי:

אני חושב שנקודה המוצא צריכה
לשמש הנקודה הסוציאלית, ואני
חושב שבבואנו לקבוע חוק גימלאות לשרות, אנו על ידנו כן משביעים
חותם במידה מסויימת בכלל על התחיקה הסוציאלית. מכיון שכך,
אני מגיע למסקנה, שזכאים לפנסיה אלה שאלאו תפקידים אקסקוטיביים
ולא אלה שהיו חברים במוסדות בצורה של הסתתרות בשיבות וכד.

לדברי חבר-הכנסת בדר, חרי
אינני רואה כל פגיעה בכבוד, אם אדם שהיה סר נבחר אח"כ בתפקיד
אחר וקבל הוראות מאדם אחר - שבאותו מקצוע הוא עולח עליו.

א. טופ:

דעתי היא הפוכה מזו של היו"ר, ואני
חושב שכבוד העם דורש זאת.

ק. לוז:

אני בדרך כלל לדעה אחת עם היו"ר,
אבל במציאות בה אנו חיים איננו
יכולים לכופף חספת עולם על רוב רובו של הצבור ועלינו להתחשב בו.
אולם הערה אחת של חבר-הכנסת בדר נראית לי והיא, שהועד הלאומי,
הנחלת ההסדרות הציונית והסוכנות הם באמת מקבילים לשר רק בחקופת
הטרם-מדינית. לאחר קום המדינה - חדלו התפקידים האלה להיות
מקבילים לתפקיד של סר.

אני חושב שבמקרה מוח שר יכולים
להיות מקרים בהם אין החוק עונה על הצרכים ולכן אני מציע שיהיה
סעיף נוסף: "הממשלה רשאית במקרים מיוחדים לקבוע גימלאות שלא
בהתחשב בחוק זה, באישור ועדה חכספיים של הכנסת - במקרה של
מוח סר".

סעיף 4 - מסכורת וקצבאות (היו"ר קורא את הסעיף)

סעיף 5 - קצבאות לסאירים של שר שחדל מכהן (היו"ר קורא את הסעיף)

ש. בז'רנו:
אם נסאר סאיר אחד, בן 20, האם הוא
מקבל קיצבה כמו משפחה שלמה?

י. בדר:

אני חושב שעכשיו ההבדיל בין חוספת
ייצוג לבין סכר הוא הבדל תיאורטי ואין
להתחשב בו. אם דרושים חיוס לשר כספיים לייצוג - הוא מקבלם בנפרד.

סעיף 6 - הפחתת הקצבה (היו"ר קורא את הסעיף)

סעיף 7 - חלום מאוצר המדינה (היו"ר קורא את הסעיף)

סעיף 8 - סאירים שאינם סמוכזים על טולחן אחד (היו"ר קורא את הסעיף)

סעיף 9 - ביצוע ותקנות (היו"ר קורא את הסעיף)

סעיף 10 - תחילת חוק - היו"ר קורא את הסעיף

היו"ר י. גורי:

בסיחה שהיתה לנו עם סר חפניים, אמרתי
שים צורך ליצור חוק מיוחד של גימלא
ליו"ר הכנסת. לא מתקבל על הדעת להשאיר את השאלה פתוחה.

ח. אריאב:

ברגע שמתעוררת שאלה זו עלולה
להתעורר שאלה סגני יו"ר הכנסת
וגם שאלת חברי-הכנסת.

היו"ר י. גורי:

גמרנו את הקריאה הראשונה של החוק.
עחה יסיב מר ספיר, מנחל מסרד האוצר, ל
על שאלות חברי הוועדה.

מר טפיר:

חבר-הכנסת פורדרר חבט טילטמו את
הדיבידנדות ואת הריבית לאנשים
סהטקיעו כסף מן החוץ, לחברות זרות. יני תייב לומר, שכל מי
סחייב דיבידנדה וריבית, או אפילו קרן, עפ"י חוק ההשקעות,
ומביא את הלירות - האוצר נותן את מטבע החוץ למטרוח אלו. היה
בירור מסויים בקשר עם השערים, וחוסכם טעד 1 באוקטובר יהיה
שער של לירה דולר ומ-1 באוקטובר 1.80. אינני יכול לומר
דבר בקשר לרזרבה של 100 - 50 מיליון דולר. זהו חלום.

חבר-הכנסת ציזלינג טאל מהו השער
טאנו נותנים למוסדות צבור. השער הוא 1.30. לצרכי הבנין חוסכם,
שהיות ואנו נותנים את החומר, $\frac{3}{4}$ הסכום יהיה לפי 1.80
ו- $\frac{1}{4}$ לפי לירה וטלוטים. זוהי בערך הפרופורציה בין החמרים לבין
העבודה והחוצאות כאן.

אשר לסוכנות, טמעתי כבר כמה פעמים
את הנימה, כאילו אנו לוקחים כסף שלהם. ובכן, הסוכנות מקבלת
בעד הכספים שהיא נותנת לנו - 1.30 ובעד כל עסקי הסילומים יוצא
שער של 1.80. אבל אינני רוצה לעטות חשבון של דברים שהם העבירו
במסך הסנתיים האחרונות על חשבון המדינה, למשל שיכון ופעמים
דומים.

את כל הפרטים בקשר ליבוא ללא חסלום
מסרתי כבר בישיבה הקודמת.

הפרט במחיר הדלק מברית-המעצות.
על כל הדלק שקנינו, ההפרט הוא 1,800,000 ל"י. קנינו שני סוגים
150 אלף טון ו-100 אלף טון. היום גמרנו מו"מ עם קניית דלק
מארץ אחרת, גם כן יותר בזול. בשלב זה הוברר, כי מותר לנו
לקנות דלק בכל מקום שעולה לנו יותר בזול.

בענין חלקי חילוף, אמרתי כי אנו
עושים הכל כדי שיהיו חלקים בכמויות מספיקות ומחירים פחות או
יותר מהקבלים על הדעת.

קפיצת דיבידנדה - עם חברות הפילמים
גמרנו את המו"מ.

אשר לחמרי בנין - אין חוסר כחמרי
בנין בארץ.

אשר לאמנים ואמנות - אנחנו מעבדים
תקציב מטבע-חוץ בהתאמה מלאה עם המטרדים.

תקציב מזון - אי חוסב שהוא
מפורט ביותר. איננו מביאים מחו"ל מה שאפשר להשיג בארץ.
אנו לפעמים מחרימים מזון, אם כי טוענים שהוא חובא למטרות
סוציאליות.

בקשר עם "אל-על" אמסור את מטאלתו
של חבר-הכנסת ציזלינג ואדבר גם עם "טוהם".

אין לנו, בקשר למטבע חוץ, כל הוט
דעת נוספת של מומחים. הוט דעתם של המומחים הישראלים הונח
על טולחן הכנסת.

עד סוף יוני נכנס על חשבון המקדמה
סכום של 8,5 מיליון ל"י ואנו חושבים שכל מי סחייב לפי
החקנות - יטלם.

בקשר להשקעות, נסאלתי מדוע חכנת
22%. הסברתי שרשמנו 74 מיליון ופה ישנה איזו שהיא רזרבה. אם
לא יהיה הסכום הזה - הפרופורציה תקטן.

בענין ביטול הפיקוח - נאמר כבר

שעדיין לא הגיע הזמן.

מגבית ההסתדרות - ב-1947 קבלו מוסדות ההסתדרות, באמצעות אמפל, חצעה של 7,5 דולאר, שהם צריכים לסלם קרן 500 אלף דולאר לסנה והיתר ריבית. החוב ירד כבר ל-4,5 מיליון. המגבית אוספת נטו (יש גם חרבה חוצאות) 1,400,000 - 1,800,000 ל"י. היתר הולך לתשלום החוב. אני אציע שיוכן דו"ח על כל הסנים הקודמות וחפטיים יובאו גם לוועדה.

א. ציולינג:

אין לי כל התנגדות שיוגס דו"ח של מגבית ההסתדרות. אבל אני דרוס שהוא יוגש כעת ובעונה אחת עם הדוח"ות של כל המוסדות והקרנות, בלי יוצא מן הכלל - אם גדולים ואם קטנים.

מר מפיר:

הסוכנות, הקק"ל, הדסה ומלב"ן המיד מכניסים אלינו אוואנסים. מלבן מחזיק אצלנו חיוס סכום של 4,5-5 מיליון דולאר בצורות סונות. מהדסה אנו מקבלים חכל, עד הגרוס האחרון. אנו נבקש דו"ח מכל המוסדות ונמסרו לוועדה.

נטיעות. בענין זה אנו נחונים בלחץ קשה מכל הצדדים. החלטנו כי עד 3,000 מארק אפטר יהיה לקבל 1,000 מרק לגנייה בדביזים בארץ. עד 6 אלפים מרק - 25%; עד 10 אלפים מרק - 20% וזה יורד עד ל-5%. אשר לקטנים - הוסכם עם כל הגורמים המטפלים בדבר להוציא ניירות ערך על חמרכים. זה יהיה בדולארים, כהודעה של 90 יום אפטר יהיה להוציא זאת - עם כל התנאים הידועים. ההערכה היא שנוכל לגייס 10-15 מיליון דולאר.

היה זכוח כמה צריך להוציא בגרמניה. אנחנו איננו נוהגים בענין זה ביד רחבה ונחשבים לקטים ביותר.

אנו מסתדלים עד כמה שאפשר לחחליף צריכה בחו"ל בצריכה מקומית, והיום כבר הגענו לדברים אלפני סלוס שנים חסכו שהם אגדה. לדוגמה: כותנה. אני מקוה שגם ענין הסוכר יתפתח.

היו"ר י. גורני:

על סולחן הוועדה מונח דו"ח חובות המדינה במטבע זר ליום 30 ביוני 1954.

מר מפיר:

הדו"ח המונח לפניכם כולל את חובות המדינה במטבע זר באופן ישיר וחובות בלתי יירים שהובטחה התמורה ע"י האוצר. הרשימה כוללת את כל החובות, פרט לחלק של חוב הסוכנות מניו-יורק, שהוא על פי התקנות חוב שלהם ולא חוב שלנו. זה כולל את כל חובות הקק"ל, ולא כולל חוב ההסתדרות.

החובות מחולקים לשלושה סוגים: חובות לזמן ארוך מעל לחמש שנים, בינוני למעלה מסנה וזמן קצר. סך כל החובות מגיע ב-30 ביוני ל-381 מיליון דולאר לעומת 407 ב-30 בדצמבר 1953 ואוחו סכום בערך כמו ביוני 1953, ו-376 מיליון ביולי 1952. כלומר, חובות המדינה בדולארים גדלו במסך השנתיים האחרונות ב-5 מיליון דולאר בערך.

כדי לקבל תמונה שלמה יותר, יש לחוד מרשימה החובות את מילווה העצמאות, המהווה חלק מתקציב מטבע-חוץ. אין זה חוב לצריכה שוספת או לתשלום חובות, אלא הוא מופיע הן בליחת וכן בדולארים בתקציב הפיתוח. אם אני מוריד את הסכום הזה החוב הוא 237 מיליון לעומת 280 לפני סנה ולעומת 295 לפני שנתיים. ההקטנה היא בערך ב-25% או 22% - זה הלוי לפי מה חושבים - אם מלגו או מלבד.

עד 30 ליוני פדינו אגרות חוב מהסוכנות היהודית - 5,700,000. החוב לפי התקופות: החוב לזמן ארוך גדל ב-50 מיליון דולאר; לזמן בינוני - נשאר 48 נגד 49; לזמן קצר - ירד מ-86 מיליון ל-39 מיליון.

לחוב לזמן ארוך יש שני סעיפים
עקריים - בנק יבוא ויצוא - 122 מיליון ואגרות חוב - 136 מיליון.

מחו הסכום שעלינו לסלם במסך 12
החדשים הקרובים? ב-30 ביולי 1952 היה עלינו לסלם 117 מיליון
במסך 11 חדשים חוץ מצריכה שוספת; לפני שנה - 109 מיליון וחשנה
ירד ל-70 מיליון דולאר - כמעט מחצית הסכום שהיה לפני שנתיים.
באחוזים מחוזה החוב לזמן קצר 18% מהחוב כולו, לעומת 27% לפני
שנה ו-31% לפני שנתיים.

פרט לסני בעלי החובות הגדולים יותר בעלי
החובות הם בנקים, ספקים, חכרות הובלה ובודדים. במצבים הקשים
היינו עושים מדי פעם בפעם גיוס כספים אצל אנשים בודדים בארצות-
חבריה. אינני יודע כמה כסף זה נתן לנו, אבל הרבה מאד עלבון וכאב.
חוב זה ירד ל-850 אלף דולאר והיו זמנים שחוא הגיע עד 10 מיליון.

הטבלה האחרונה היא טבלת החובות

ל-16 שנה.

האגדות על בזבוז של 500 מיליונים אין
להן כל שחר במציאות. אילו היו עוברים על כמה תקציבי מסבע-
חוץ, והיו מוסיפים לזה את הוצאות המלחמה ועוד הוצאות השוכחת -
חושבני שאותם האנשים חמדברים - לא היו משיכים בכך יותר.

קראנו עכשיו את העדות שנמסרה על-
ידי אנשי הסטייט דפרטמנט בוועדות הסונות, בקשר לענין ההענקה.
שם חבליטו מאד את ההיסגים שלנו בענין הקידום לקראת עצמאות
כלכלית והסנויים שבאו בעניני מסבע חוץ. אולם זה לא נעשה מתוך
כוונות של דאגה לטובתנו, אלא מתוך כוונה להוריד עוד יותר את
המענק. אבל היסגים יש - אל לנו להתעלם מהם ואל לנו להתעלם גם מפני
הקשים שבפניהם אנו עומדים.

(המשך הישיבה - רשמח אד)

דא.

(המטן דברי פ. ספיר)

בה במידה שמסדי היצוא הולכים וגדלים, כן לא נוכל להסתפק רק בסתן הנחות רבות ליצוא ולייצור בכלל. אנו מוכרחים להשיג הון חוזר מסטבע חוץ בטביל היצוא, כי היצוא שלנו צריך להתחרות עם יצוא של ארצות אחרות המקבל אשראי.

אנו חייבים - וזו-היצרנות במצב הבטחון בימים האחרונים הוביח זאת - להגדיל את המלאי שלנו, כדי שיהיה ברשותנו מלאי מספיק לשעת חירום.

כדי להגיע ליצרנות הטערי המטבע וכדי שהפער בין השער הרשמי והבלתי-רשמי ילך ויקטן, עלינו להגדיל את הרזרבה במטבע חוץ. אנו חייבים גם לסמוד רזרבה עבור תקופות בהן תקטן ההכנסה.

סכום החובות מגיע אטום ל-381 מיליון, אולם אפשר לומר כי כיום יש 30 מיליון דולר שעומדים לרשותנו לפי הפירוט הבא: 12 מיליון במחלקת ההוצאה; 10 מיליון - בבנקים; 6 מיליון - יתרת החשבונות בניו-יורק; 1 מיליון - חשבונות בניו-יורק ו-1 מיליון - הנכסאים ברשות משרד הבטחון. (ש. בנ. רגנ: האם בסכום זה נכללים כספי הפס"ז?) לא, אלה הם דולרים שעומדים לרשותנו ואנו יכולים לעשות מהם דיספוזיציה עבור צרכים שונים. כן אין כלולים בחשבון זה אותם הדולרים של מספר מוסדות הפועלים בחו"ל כמו: כספי בנק לאומי, סיס לו שני מוסדות, האחד באנגליה והשני בסוויץ, או "אוברסיס דיסקונט", שהוא חברת-בת של בנק לדיסקונט, ואשר הרשינו לו לפתוח סניפים בג'נבה ובניו-יורק. מוסדות אלה עזרו לנו לא מעט ברגעים קריטיים.

ש. בנ. רגנ: במטן ששת החדשים האחרונות השתפר מצבנו, על-ידי הקטנת סכום החובות והגדלת הרזרבה, בערך ב- 50 מיליון דולר. מאין באו אותם 50 מיליון הדולר?

י. ברב: אני מבין שהסינוי העיקרי חל בהרכב החובות למועדים קצרים וארוכים, היות והקרן לקונסול-רציה היא גם כן בבחינת חוב הייתי רוצה לטמוע מה הן התכניות או הכוונות לחיסול סופי של חובות המדינה קצרי המועד.

ח. ארנאב: כמה או איזה אחוז של הכנסות ה-יו-גל-אי ניתנו על-ידי "בונדס"?

מה הם הסיכויים למשא-ומתן עם גרמניה בקשר להלוואה של 100 מיליון?

א. צינזלינג: האם יש לאוצר הערכה של סכום מטבע החוץ והזהב המצויים בארץ ובחוץ-לארץ בידי תושבים ישראלים?

האם יש לאוצר תכנית כיצד להגיע לכך שכסף זה יעמוד לרשות המדינה? מה אירע לתכנית, שגם סר האוצר הביא אותה, בדבר הדרך לקבלת הזהב מידי התושבים?

פ. ספינר: לחבר-הכנסת בז'רנו רצוני להשיג, כי הכסף בא אלינו-5 מקורות: סילומים, הענקת, המבנית, יצוא והייצוא הסמוי מן העין. ההקלה באה באמצעות כל הצינורות הללו.

פ. ספיר:

הטיבנו העיקרי חל באסמוספירה, כי על-ידי הקונסולידציה של החובות הולך וקטן הסכום של החובות קצרי המועד. יש להביא בחשבון כי תמיד יהיו לנו חובות קצרי מועד, כי אם מקבלים הלוואה ל-15 שנה, החלק ה-15 שלה הופך להקנת חוב קצר-מועד, אבל ספור כי תמיד סכום של 30 - 25 מיליון דולר יהא בבחינת חוב קצר-מועד.

אמרת, כבר בישיבה הקודמת כי עד היום נתקבלו רק כ-50 מיליון דולר באמצעות "בונדס", וזהו אחוז קטן מדי.

אשר לסיכויים לקבלת הלוואה מגרמניה, אני יכול רק לומר כי מנהלי המטא-וסמן הם אופטימיים. כל פרסום בנדון עלול להזיק להצלחת המטא-וסמן.

אין לנו העדפה על כקית הזהב המצויה ברשות אזרחי ישראל. אשר למטבע חוץ - אני מקווה כי לאחר שנגיע לייאובות על-ידי הקטנת הפער בין השער הרשמי לבלתי-רשמי נעודר בציבור אסון והוא לא יהיה מעוניין בהחזקת מטבע בייחוד בלתי חוקי. אמצעים דרסטיים לא יעזרו בנדון, אולם אנו מקווים כי בדרך טבעית, היום יותר מאשר באיזון תקופה אחרת, נקבל חזרה חלק מן הדולרים.

ק. לוי: כמה עלינו לסלם על-חשבון מילווה הקונסולידציה?

א. ספיר: את המילווה הזו מסלמת הוויינות או המגביית. אני סבור כי חסלום מילווה זו יעזור מאוד. הפחתה של 25 - 20 מיליון דולר בהכנסות המגביית של השנים הבאות.

היו"ר י. גורן: רצוננו להודות לשר ספיר על סקירתו ותשובותיו ולברכו ערם צאתו לפרצות-הברית.

חוק מט בולים, תשי"ד - 1954.

היו"ר י. גורן: מר גרפונקל, רוטם האגודות הסיטופיות, העביר אלינו העתק מההחלטות שנתקבלו על-ידי המועצה הכללית לטיגוד הסיטופי בענין הלעות התיקונים לפקודת מט בולים הנוגעות לקואופרציה בארץ.

(היו"ר קורא את החלטות המועצה הקואופרטיבית)

מר גרפונקל: רצוני להוסיף מספר שלים למה שנאמר בהחלטות המועצה. כאשר בזמן המנדט הוחלט לתת הקלות סטויטות לקואופרציה, או יותר נכון לסוגים אחדים, ובעיקר לסני הסוגים של הקואופרציה האשראית והחקלאית, הגישה היתה לא רק פיסקלית, אלא גישה שנבעה מהסקפה כללית בנוגע למקומו של הסקטור הקואופרטיבי במסק הארץ. הסקטור הקואופרטיבי בארץ, כמו בכל האצות, אינו סקטור שתכליתו וטרתו לסאוף למכסימום של רווחים, אלא תכליתו היא לתת סירותים. בימי המנדט הוכר שני סוגים אלה של הקואופרציה האשראית והחקלאית ראויים לקבל אי אלה הקלות בנוגע לטטרות, ערבויות ומטכנתאות.

הצעת החוק הנוכחית מעוררת הרבה שאלות, אולם יש בה גם הצעה לבטל שתי הקלות אלו הקיימות כבר זמן רב. המועצה הכללית, וגם אני בתור רוטם האגודות הסיטופיות, התנגדנו לכך, מפני שאנו בדעה כי קודם כל זו שאלה עקרונית, שאלת היחס וההסקפה על מקומו של הסקטור הקואופרטיבי בכלל, ושל שני סוגים אלה בעיקר, ושנית - שזו גם שאלה מעשית.

אשר לחקלאות - יודעים אנו באיזו סידה גדולים חובותיה של החקלאות, ורקע בכלל זאת היא בזקקת לעתים קרובות מדי לכל

מיני שטרות, לא רק כאשר מקבלים אשראי, אלא גם כאשר יש צורך לדחות את הפרעון. הדבר נובע מהמצב הסיוח בו נתונה החקלאות, בעיקר החקלאות הצעירה של העולים.

במידה מסויימת אפשר לומר זאת גם על מגודרת אשראי, כי ברוב המקרים, ברוב המקרים של המקרים, מטרת הסוג הזה של קוואופרציה עולים חדשים.

אשר למגודרת שיכון, הרי כאן עומדים להנהיג חידוש שלם היה קיים קודם לכן. המועצה אינה מתנגדת בטופן פריבציפיוני להטלת מס מסויים, אבל היא מתנגדת להטלת חובה של הוצאת תעודות חבר, דבר העלול להכביד מאד ולהביא לידי הטלת מסים כפולה.

יחד עמי הופיעו כאן באי-כח שלושת הסוגים העונניים של הקוואופרציה האשראית, החקלאית והשיכונית, והם יסלימו את דברי רצוני רק להדגיש כי ההחלטה שהוקראה על-ידי יו"ר הוועדה נתקבלה פה אחד על-ידי המועצה הקוואופרטיבית.

מר זברטקי: נושם המגודרת הציג אותי כבא-כח של הקוואופרציה האשראית, מיני מתכוון לדבר כאן בסם סוג זה של הקוואופרציה, רצוני רק ליר מלים ספורות בסם המועצה.

אני מניח כי חברי הוועדה יודעים לא פחות ממני על ערכה של התנועה הקוואופרטיבית בארץ ועל התפקיד שהיא מילאה במסך כל הזמן ומטלאת גם כיום בהקמת הלכלתנו הלאומית. לכן גם לא אפשר את התפקידים שמילאו בעבר כל הסטורים של התנועה הקוואופרטיבית בהקמת החקלאות, שיווק התוצרת, פיתוח הייצרנות בעיר, פיתוח מפעלי שיכון וגם ביתר הסטורים, רצוני רק לומר כי אנו מרגישים שתפקידנו לא נסתים. חוסרים אנו כי גם כיום, בתקופה זו של התפתחותנו, יש תפקיד חשוב וקונסטרוקטיבי לתנועה הקוואופרטיבית, ולכן רשאים אנו לצפות כי המדינה תעטה הכל כדי לעודד ולעזור לתנועה הזו, דוגמת העזרה הניתנת באמצות המתקדמות ביותר.

לצערנו עלינו לקבוע כי בזמן האחרון איננו רואים זאת, ויש לנו הרגשה כי מדי פעם בפעם נעסים צעדים הבאים לעצור בעז התפתחותה של התנועה הקוואופרטיבית, והצעד שאנו מדברים בו עתה הוא אמת הדוגמאות לכך.

כתבנו בתזכיר שלנו כי המועצה הקוואופרטיבית, המורכבת מכל הסטורים של הקוואופרציה, לא התעלמה ואינה מתעלמת מהענבדה שיש אכרח להגדיל את הכנסות המדינה, והתנועה מוכנה לעזור בכך ואינה דורשת זכויות יתר. יתכן מאד כי בתוך תנועה זו יש פה ושם מוסד או מרגון אשר לבשו צורת מרגון כזו מבלי להיות כאלה, אבל אלה הם יוצאים מן הכלל, אולם התנועה כולה, 95% ממנה, היא תנועה קוואופרטיבית שמביאה תועלת רבה ורשמית לדרוש הקלות.

אנו מבקשים לכן שאת הוועדה להתייחס לבקשתנו זו לא רק מתוך מספק פיסקלי, אלא מתוך עמדה של רצון לתת עידוד לתנועה הקוואופרטיבית.

בחוק זה יש הצעות שעלולות להכביד בטופן ניכר, כמו למשל ההצעה להנהיג "תעודות חבר" במגודרת השיכון. לי ברטה כי המדינה מעוניינת צורת שיכון זו תפתח גם להבא, כי רק היא יכולה לפתור את הקשיים הגדולים בסמם השיכון, ולכן יש לתת לה את העידוד המתאים. הוא הדין בסמם החקלאות והאשראי.

רצוני להדגיש כי המועצה הקוואופרטיבית כולה, על כל אגפיה, מאוחדת בהרגשה זו שאין יחס מספיק, אין הבנה מתאימה לאופי הסיוח של התנועה השיתופית, ואנו מבקשים שאת ועדת הכספים, שאנו רואים בה את בציגות הכנסת כולה, להבין להרגשה זו ולתקן את אותם הדברים שאנו רואים בהם עולל כלפי התנועה.

מד טפול צברג:

דענו כי החוק הזה פוגע בחקלאות רובה ככולה. בארץ זו 90% - 80% של החקלאות מאורגנת באיגודים שיתופיים, כי לא רק ההתיישבות העובדת מאורגנת בצורה כזו אלא גם ההתיישבות הפרטית, ולכן פוגע החוק בחקלאות כולה. דבר זה אינו מתיישב עם הקו המוצהר של הממשלה שהוא לעודד את החקלאות ולהרחיבה.

שמעתי כי יש אנשים שבעצם לא טיכרו כהן על פגיעה אלה על ביטול יתרון מסוים שהיה קיים עד כה, עלי לפיין כי עד כה היה יתרון מסוים לא כל-כך גדול, שהיתה לו אולי יותר חשיבות מבחינה מסורתית מאשר כלכלית. במידה שיש ליתרון זה חשיבות כלכלית, הוא כבר הסתלב בטאיות הקיימת, וכל חיסובי ההוצאות מבוססים על מצב קונקרטי זה. אם נאים כיום לבטל זאת, הרי ברור שיש בכך פגיעה די רצינית.

נקודה נחרת היא בעיית המבנה הטייחוד של ההתיישבות שלנו. הכפר העברי אינו דומה בעיקרו לשום כפר בעולם, הוא אינו כפר בו מטפעי הייצור שייכים לאיכר, אשר נזקק טעם טמד לרנסטאקציות כספיות. הכפר שלנו בנוי מלכתחילה על כך, שכל מטפעי הייצור שלו שייכים למישהו, ולכן המטראי הבנקאי טפלא בו תפקיד חשוב. מצב המטראי שלנו בורט לכך שקיים מחזור כספי העולה בהרבה על ההכנסה, דבר הגורר אחריו רנסטאקציות כספיות דבות. הצעת חוק סס בולים עלולה לכן להמביד באופן טייחוד על החקלאות, ויש לכן לתקנה.

טוענה זו הוקמה עם יסוד הטיינה כחחלקה שברטטה עומד טר, בזה דעו לומר כי הטיינה טעודדת וטחטיבה תנועה זו. איני יכול לומר כי הטיינה הלכה בקו זה, כי בטסן הזמן חוקקו כמה חוקים שיש בהם טסום פגיעה בתנועה זו, ואם אינני טועה, הרי היתרון הזה של סס בולים הוא אולי הפרטיבילגיה הכלכלית המחרונה טנותרה לתנועה שלנו. אינני יודע טה הטיינה הכנסות המוצר ססס בולים זה, אולם בטוחני כי הטכר יצא בהפסד, היות ולחטיבות של עייחוד החקלאות עולה פי כמה על הרווח העלול לצמוח ססס הבולים.

מד טווא:

הטוענה הקואופרטיבית בחרה בטטלאת זו כדי שהיא טטטיע בפניכם את דברה, וטוענה זו נזעקה לא רק בגלל הנזק וההפסד הכספי העלולים להיגרט בעקבות הצעת חוק זו, אלא טפני טבתיקונים אלה בא לידי ביטוי הטטר היחס אל מי-ההחחטבות בזכויותיה של הקואופרציה. זו לא הטעם הראטונה שאנו דואים עצמנו נפגעים על-ידי כל מיני חוקים, בחוק סס הכנסה, בחוק המרנונה ועתה בחוק זה הורוט הדבר כי לא בטטעה דעה הפגינה על האופי המייחוד של התנועה הקואופרטיבית ועל הצורך להרגיש אופי זה.

בחוק זה נזכרות חברות הטייכון והמגודות השיתופיות לשעון בניטיסה אחת, בטורה אחת, גלי כל טימן היכר טייחוד לגבי המגודות השיתופיות. טדוע מין הבחנה בחוק, האם לא טובן הדבר כי יש להתייחס למגודות שיתופיות אחרת מאשר לחברות פרטיות? ב-1949 כאשר היה חבר-הכנסת ציזלינג טר החקלאות, התקיימה פגישה בינו לבין דאטי מגודות אלה, והטר של אז הגטיח חגיגית בטס המטטלה כי יינתן עידוד לקואופרטייה השייכונית על-ידי פטור סססים. בטקום פטור - אנו עומדים עתה בפני הטלת ססים הרבה יותר כבדה מאשר עתה כה.

קיימת כאן פגיעה נחרת, שהיא מהווה פגיעה בזכויותיה של הטוענה השיתופית. לפי התקנון שלנו, אשר מוטר על-ידי המטטלה, הטוענה היא המייעצת לטרת העבודה בכל ענין הגורר אחריו טיקון בפקודת המגודות השיתופיות בו התקנות שהותקנו לפיה. ענין הוצאת "טעודות חבר" טחייב טיקון בחוק, ויוצא מיפוא כי בעקיפין, מבלי לשאול את דעת הטוענה, התקבל חוק שאנו לא חיווינו דעתנו עליו.

דברינו אלה נאמרים כדי לפצוא את הדרך כיצד לתנוע בעד היטנותם של טקרים כגון אלה גם בחוק זה וגם בחוקים טייבואר בעתיד.

מד.

בנו"ר י. גנרי:
אני מבקש להבהיר את התביעה הנזכרת בסעיף ד' של החלטות המועצה והאוטרת: "להצמיד את האגרה לגבי העברת זכות באגודות לשיכון לאגרות רישום חכירה".

מסדר העבודה מתכוון להוציא תקנות בקשר להוצאת תעודות חבר, ומה כי תלינו על סדר המוצר?

מסתבר כי המועצה אינה חולקת על הצורך להגדיל את ההכנסה מסס בולים, היות ועד עתה הגיע מס זה לשיעור גרוטסקי בהשוואה לשינוי בערך הכסף. מה תן פירוט הצעותיכם האלטרנטיביות? בתזכיר לא סובבנות כל הצעות, ורצוי כי הדברים יאמרו במפורט.

ה. רובין:
האם יש לכם תמונה באיזו טידה ישפיע תיקון זה על האגודות הסיטופיות לשיכון?

מר שווא:
לפי תקנות רישום קרקעות-טסים, 1953, חייב החוכר לשלם רק 15 ל"י. אם מישהו אינו רוסם חכירה, הוא יצטרך לשלם לפי תיקון זה 4% מערך הקרקע ולא 15 ל"י. אותו חבר באגודה הסיטופית, אם ירשום את החכירה היום ישלם 15 ל"י; אם לאו - ישלם 4% מערך הקרקע. אפשרות הרישום אינה תמיד תלויה בטסתכון, ולכן אנו מבקשים להצמיד את האגרה לגבי העברת זכות לאגרה רישום החכירה, כדי שלא ייווצר מצב שהטסתכון כאילו ילווה כסף לאוצר ויקבלו חזרה כעבור מספר שנים.

אשר לענין הוצאת תעודות חבר, זו סוגיה כשלעצמה וצריך לדון בה. המועצה טרם דנה בדבר, ומסופקני אם היא תקבל הצעה זו.

ההצעות האלטרנטיביות הן: להשאיר את המצב הקיים בענין סס בולים על שטרות וערבויות. אשר לאגודות אטרואי, הרי המועצה לא התעלמה מהמצב לפיו קופות הפילוח עוסקות בעסקות בנקאיות גדולות, ולכן אין היא מציעה לפטור עסקות אלו מסס בולים. היא מבקשת להשאיר את המצב הקיים לגבי הלוואות אינדווידואליות לחברים.

בקשר לאגודות הסיכון, אנו מציעים את ענין ההצטרף ואת ביטול החובה להוציא תעודות חבר.

מר גרפונסקי:
אשר לאגודות הסיכון, אין המועצה מתנגדת בפרדינציפ להטלת המס, אלא היא מתנגדת לאותה הצורה שנקבעה

בחוק.

אשר לתעודות חבר, עד כה לא הנוהג דבר מעין זה וגם לא הורגש צורך בכך. זוהי הכבדה מסויימת אבל יש לדון בדבר.

אגודות האטרואי דורשות להשאיר את המצב הקיים רק לגבי עסקות עם חברים בודדים, ואותה דרישה יש לאגודות החקלאיות.

מר הנניג:
אנו נהיה מוכנים לסקול כל הצעה אלטרנטיבית שתבוא במקום ההצעה בדבר תעודות חבר.

בנו"ר י. גנרי:
אני טודה לחברי המסלחת על ההטברים, ונועל את הישיבה.